

Gezocht: fabriek voor massafabricage

Philips-concern gelooft niet in een snelle doorbraak

Een lamp die de helft zuiniger in stroomverbruik is dan de spaarlamp. Zou die wel doorbreken? Twee achterkleinzonen van Anton Philips geloven er heilig in.

Daan van Lent

De investeerders Frans Otten en Warner Philips hebben een goed gevoel voor timing. In oktober introduceerden deze achterkleinzonen van Anton Philips, de man die het Philips-concern groot maakte, een lamp die 90 procent zuiniger in stroomverbruik is dan de traditionele gloeilamp en bovendien 30 jaar meegaat. Een lamp ook die de helft zuiniger is dan de spaarlamp die al sinds de jaren tachtig op de markt wordt gebracht door grote lichtfabrikanten als Philips, Siemens en GE.

Al een maand na hun introductie stond Bill Clinton bij zijn bezoek aan Nederland lachend met de nieuwe lamp in zijn handen voor flitsende fotocamera's. De voormalige Amerikaanse president zet zich tegenwoordig in voor het milieu. Nu politici in de hele wereld zich op de traditionele gloeilamp hebben gestort als symbool van energievervalsing die snel uitgebannen moet worden, stijgen de kansen van het investeerdersduo alleen maar.

Australië kondigde in maart als eerste industrieland een verbod op gloeilampen af vanaf 2009. De Europese Unie volgde vorige week

iets voorzichtiger. Op hun milieutop gaven de Europese regeringsleiders de Europese Commissie opdracht om maatregelen te treffen die het gebruik van traditionele lampen in 2008 bij straat- en kantoorverlichting sterk terugdringt. In 2009 moeten de huishoudens volgen.

De spaarlamp is ondanks campagnes nooit massaal doorgebroken (zie: Spaarlamp op campagne). De lamp moest eerst gloeien voor hij licht gaf en het licht was bovendien kil. Dat de spaarlamp intussen flink is verbeterd, lijkt veel consumenten te zijn ontgaan. Het grootste struikelblok blijft de prijs. Een gloeilamp koop je voor minder dan 1 euro, voor een spaarlamp ben je al gauw 7 euro kwijt. Bijna geen consument lijkt de rekensom te maken dat de spaarlamp aanzienlijk op energieverbruik scheelt, jarenlang meegaat en de investering dus snel wordt terugverdiend.

De lamp waarin het investeerdersduo zijn geld heeft gestoken – PharoX-peertje genoemd van het bedrijf Lemnis Lighting – werkt op basis van de zogeheten ledtechnologie (led betekent *light emitting diode*). Daarbij worden halfgeleiders gebruikt en niet meer het gloeiende draadje dat het meeste van zijn energieverbruik in onnutige hitte stopt en niet in verlichting. Doordat een spaarlamp kwik bevat, geldt die als chemisch afval. De ledlamp bevat geen kwik.

Philips gelooft niet in een snelle doorbraak van de ledlamp. Het licht is net als bij de eerste spaarlampen te kil, er valt nog niet bij te lezen en de technologie voor massaproductie is er

nog niet. „De ledlamp zal de eerste jaren vooral voor decoratief gebruik worden ingezet”, gelooft Harry Verhaar, bij de lichtdivisie van Philips verantwoordelijk voor duurzaamheid. De lamp zal volgens hem pas na 2010 een doorbraak maken voor huishoudelijk gebruik. Maar Frans Otten en Warner Philips geloven dat het moment van de doorbraak is aangebroken.

Zij stuitten ruim twee jaar geleden op de verder onbekende uitvinder John Rooymans, die de ledtechnologie zo had ontwikkeld dat die ook voor gebruik in huis geschikt was. „Wij konden ons eerst niet voorstellen dat deze man door aan te rommelen in zijn garage iets kon uitvinden, wat de grote lichtfabrikanten nog niet hadden”, vertelt Otten. „Maar hij kijkt er net iets anders naar, en toen we de lamp zagen en ons in de technologie verdiepten drong tot ons door dat dit iets groots kon worden.” Naar een goede fabriek voor massafabricage wordt nog door hen gezocht.

De ledlamp is duur, veel duurder dan de spaarlamp. Op dit moment koopt alleen energiemaatschappij Oxxio aan haar eigen klanten de PharoX, voor 107,80 euro voor een doos van 4 stuks (26,95 euro per lamp). Aan het eind van het jaar gaat het bedrijf Princess, tot dusver vooral actief in bakplaten, koffiezetters en frituurpannen, ook het PharoX-peertje verkopen via supermarkten, bouwmarkten, huishoudspecialzaken en elektrowinkels. „De prijs moet nog zeker omlaag, en eigenlijk uitkomen in de buurt van de prijs voor een spaarlamp”, zegt directeur Aad Ouborg, van Princess (actief in 75 landen en een omzet van 60 miljoen euro). „We zijn met mogelijke producenten in gesprek. We beginnen in Nederland, maar gaan daarna snel de rest van de wereld in.” Van de eerste versie van

PharoX was hij niet meteen onder de indruk, omdat het licht koud was en niet goed om bij te lezen. Die recensie krijgt de lamp ook op veel websites. Maar Ouborg zegt dat een verbeterde versie onderweg is. „Die ben ik nu thuis aan het testen, en hij is veel beter.”

Ouborg is bezig met „bekende ontwerpers”, van wie hij de naam niet wil noemen, om lampen vorm te geven waarin de ledverlichting is ingebouwd. „Als de led er gewoon inzit als mensen een lamp van 200 euro aanschaffen, dan kijken ze minder op van de prijs.”

Philips steekt eerst nog veel geld in het verder ontwikkelen van de technologie en het overnemen van bedrijven die de positie in leds kunnen versterken. Zo kocht Philips in het najaar de Belgische fabrikant PLL, die al ervaring heeft in het inbouwen van leds in plafondlampen en andere lampen voor in de huiskamer. Deze week voegde Philips daar door overname de in leds gespecialiseerde Canadese fabrikant TIR Systems aan toe.

Het investeerdersduo hoopt de gevestigde fabrikanten als Philips tot vaart aan te zetten. „Natuurlijk hopen we ze onze patenten te verkopen. We zijn investeerders, dus we willen eraan verdienen.” Ze kijken ook verder dan Nederland. „We voeren ook gesprekken in China”, zegt Otten. „Daar beseffen ze heel goed wat ze te winnen hebben bij energiebesparing. En bij het leggen van contacten komt het inderdaad handig uit om te kunnen vertellen dat we achterkleinzonen zijn van Anton Philips.”

Een verbod van de gloeilamp in veel landen lijkt voor de fabrikanten de meeste kansen te geven om snel meer spaarlampen en ledlampen te verkopen. Ook andere forse overheidsmaatregelen kunnen helpen. Verhaar: „Je kunt ook denken aan een btw-verhoging voor de traditionele gloeilamp en een verlaging voor de spaarlampen.”

De meest verregaande trendsetter is volgens Verhaar Cuba, dat vorig jaar al een verbod invoerde en dat strikt uitvoert. „Daar gaan ambtenaren de huizen langs, schroeven de gloeilampen eruit en spaarlampen erin. De overheid betaalt, dus niemand heeft er iets op tegen. Dat zou natuurlijk mooi zijn”, licht hij. „Maar dat gaat voor ons in de westerse landen misschien toch wat ver.”

Het traditionele peertje heeft zijn langste tijd gehad. (Foto Hollandse Hoogte)